

Björn Apelkvist, *El conflicte matern a les obres dramàtiques de Lars Norén de la dècada dels 80*, 2009

(Traducció: TNC. Publicat en anglès: *The Mother Conflict in Lars Norén's Dramatic Works of the 1980s* Saarbrücken: Verlag Dr. Müller, 2009)

Pocs autors suecs contemporanis han penetrat en l'imaginari de Suècia de la manera en què ho ha fet el dramaturg Lars Norén (1944-). Descriure alguna cosa com a «rena Norén» (igual que Norén) o «som i en Norénpjäs» (com en una obra de Norén) és habitual entre els suecs, i aquestes expressions es poden utilitzar per parlar de tot, des d'esdeveniments esportius i debats polítics, fins a sopars d'amics o en família. La connexió amb les obres dramàtiques de Norén pot ser indirecta o remota, o clarament precisa. Però tothom sap que el que s'està insinuant és alguna cosa profundament problemàtica, més aviat plena d'angoixa i de conflictes, i sovint crítica fins al punt que l'humor negre n'esdevé un component que s'hi integra de manera natural i hi resulta alliberador. Les obres de Norén, després de la gran eclosió a principis dels anys vuitanta, van esdevenir gradualment un marc de referència per a un públic ampli. El seu nom s'ha convertit avui en dia en un concepte que els suecs utilitzen en la llengua col·loquial de la vida quotidiana, i el seu renom internacional no ha deixat de créixer durant les últimes tres dècades. [...]

[El psicòleg existencial Rollo May és] un dels psicoanalistes que ha influït en un sentit més directe sobre Lars Norén. A la seva tesi sobre Norén de l'any 1997, Mikael van Reis remarca que *Amor i voluntat* és «un llibre que ha deixat moltes traces en els textos de Norén», fent referència molt en particular a la poesia dels anys setanta. Van Reis també hi apunta una connexió prenent en consideració les primeres obres dramàtiques. Per exemple, el títol de l'obra *El coratge de matar* es pot llegir com «una variació (...) del llibre de Rollo May *El coratge de crear*». [...]

En l'àmplia perspectiva que May esbossa, el que està en joc és en definitiva una lluita necessària per la independència, que afecta en primer lloc el mateix individu, i suposa que es dissociï gradualment de la necessitat o de la dependència internalitzada respecte als pares. May mostra que uns lligams forts o una estreta relació de proximitat amb els pares poden esdevenir per al fill adult una mena de

força autoritària i autoofegadora, si no s'ha viscut de ple el necessari procés d'alliberament. [...]

En una entrevista de 1990, Norén explica que les seves obres «vénen d'una molècula de finals dels anys setanta, de la qual han sortit gairebé totes». «Per a mi resulta molt tangible aquesta connexió amb tots els textos», diu l'escriptor, i fins i tot afirma que un dels esdeveniments essencials que van deixar anar aquesta molècula va ser el fet d'haver començat una teràpia psicoanalítica amb la mort del seu pare. [...] Aquestes sessions psicoanalítiques de Norén finalitzen a inicis dels noranta a la vegada que l'autor deixa d'escriure sobre famílies i relacions de parella. [...]

Segons les intencions de Norén, *El coratge de matar*, de 1978, forma una trilogia juntament amb *Acte* i *La Depressió*, escrites el mateix any. Temàticament, es troba tanmateix més estretament relacionada amb [un altre conjunt d'obres que tenen com a nucli una família propietària d'un restaurant] —resulta temptador de veure en l'argument una confrontació del pare i el fill petit de les obres del restaurant, tres anys després de la mort de la mare, que aquí es diu Elin igual que a *La nit és la mare del dia*. [...]

[*El coratge de matar*] es pot llegir sota la llum de la cronologia temàtica de les obres del restaurant, com un text on el marginat i impotent pare de la família té l'espai per emergir i mostrar-se amb claredat, després de la mort de la figura dominadora de la mare. I des d'aquesta perspectiva resulta interessant veure fins a quin punt la seva relació amb el fill recorda ara la manera en què les mares lliguen destructivament els fills a les obres de Norén. «Quan ta mare va morir, em va demanar que m'ocupés de tu...» diu prou significativament el pare al seu fill en una ocasió. Les paraules prenen un significat literal, certament, tal com es veu en la seva manera d'articular la pròpia debilitat, amb comentaris com «Uns dolors al pit em retornen a la realitat...», o la seva resposta quan Eric li demana que vagi ell a comprar: «Erik, no tinc forces per baixar i pujar tots aquests graons... Que no ho entens! Estic malalt.» [...]

A l'obra el pare esdevé problemàtic per a Erik no només com a figura paterna intangible i evasiva. No s'hi retrata només un conflicte edípic invertit, en què el fill ha d'ocupar el lloc del pare i viceversa. També causen conflicte i creen problemes el

rebuig a deixar anar el fill, la indiscreció sobre la intimitat i el refús a afluixar els lligams emocionals per part del pare. En substituir la mare absent, la presència del pare esdevé amenaçadora i ofegadora.